

Innhold

Forord	9
Innledning	10
Kapittel 1	
Forebyggende helsearbeid i et historisk perspektiv og utvikling av helsesykepleiertjenesten	13
Forebygging av sykdom i historisk perspektiv	13
Bekjempelse av smittsomme sykdommer og naturvitenskapens gjennombrudd	14
Helseforholdene på 1800- og 1900-tallet	15
Florence Nightingale.....	16
Utdanningene vokser frem	17
Menighetssøstre	18
Helsesykepleiertjenesten og helsesykepleierutdanning	20
Utvikling av helsestasjonstjenesten.....	23
Utviklingen av skolehelsetjenesten.....	24
Pionerhelsesøstre	25
Helsesykepleiertjenesten fra 1960-årene til 1984	29
Avsluttende kommentar.....	32
Kapittel 2	
Rammebetingelser for helsesykepleie	33
Dagens lovverk, forskrifter og statlige føringer.....	33
Nasjonale faglige retningslinjer	48
Andre sentrale veiledere, handlingsplaner og meldinger.....	52
Dagens helsesykepleierutdanning.....	57
Personell i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.....	67
Avsluttende kommentar.....	69
Kapittel 3	
Helsesykepleiers kjerneverdier	70
Setter søkelys på hele befolkningens helse.....	74

Reflekterer samfunnets prioriteringer og behov.....	76
Etablerer betydningsfulle (omsorgsfulle) relasjoner med samfunnet, systemer, individer og familier.....	78
Begrunnet i sosial rettferdighet, medfølelse, sensitivitet for mangfold (ulikheter) og respekt for alle menneskers verdi, spesielt de sårbare	80
Omfatter mentale, fysiske, emosjonelle, sosiale, åndelige og miljømessige aspekter av helse	81
Bruker kunnskapsbasert praksis til å fremme helse i kommunene	83
Samarbeider med andre i lokalsamfunnet for å få utrettet disse strategiene, men kan og vil arbeide alene om nødvendig	85
Praktiserer sitt arbeid selvstendig med bakgrunn i nasjonale lover.....	85
Fremmer likhet for alle gjennom tilbud om universell helsetjeneste	86
Avsluttende kommentar.....	87

Kapittel 4

Helsesykepleiers faglige grunnlag	88
Folkehelsevitenskap	88
Helse	89
Helsefremmende arbeid	91
Forebyggende helsearbeid.....	92
Bronfenbrenners økologiske utviklingsmodell.....	93
Salutogenese	95
Livskvalitet.....	97
Helsekompetanse (<i>health literacy</i>).....	98
Mestring og mestringsforventning	100
Kommunikasjon	101
Veiledning	105
Epidemiologi	106
Epigenetikk	107
Tilknytning	108
Samspill	110
Avsluttende kommentar.....	111

Kapittel 5

Intervensjoner i helsesykepleiertjenesten: Public Health

Intervention Wheel	112
Introduksjon	113
Public Health Intervention Wheel (PHIW)	113
Hvordan bruke PHIW?	115
Eksempler på individ-/familiefokusert intervensjon.....	116

Intervensjoner på samfunnsnivå/lokalsamfunnsnivå.....	117
Systemfokustert praksis	117
Rød sektor.....	119
Grønn sektor.....	134
Blå sektor	140
Oransje sektor.....	144
Gul sektor.....	150
Avsluttende kommentar.....	157

Kapittel 6

Tverrfaglig samarbeid	159
Hva er tverrfaglig samarbeid?	161
Taushetsplikt.....	165
Samarbeid på systemnivå (nivå 1).....	167
Samarbeid på nivå 2.....	169
Samarbeid på nivå 3.....	171
Samarbeid i helsestasjonen.....	172
Helsesykepleiers rolle i det tverrfaglige samarbeidet i skolen	175
Tverrfaglig samarbeid i helsestasjon for ungdom (HFU).....	189
Avsluttende kommentar.....	190

Kapittel 7

Helsestasjonstjenesten	191
Bemanning i helsestasjon.....	192
Helsesykepleiers arbeid i helsestasjonen	203
Helsestasjonens betydning for barns helse	203
Helsestasjon som helsefremmende arena.....	205
Fokus på familien.....	211
«Nye familier» – et hjemmebesøksprogram.....	213
Foreldrestøttende arbeid og veiledning	216
Foreldreveiledningsprogrammer	226
Helsesykepleiers arbeid med utsatte grupper	231
Samarbeid med jordmor.....	238
Hvordan kan vi arbeide enda bedre for å støtte nye foreldre?	238
Avsluttende kommentar.....	243

Kapittel 8

Skolehelsetjenesten	244
Helsesykepleiers arbeid i skolehelsetjenesten	251
Hvorfor er det viktig med en helsesykepleier i skolen?.....	252

Bemanning av helsesykepleier i skolen.....	253
Grupper som metode i skolehelsetjenesten.....	254
Løsningsfokuset tilnærming (LØFT).....	262
Støttegrupper basert på LØFT.....	271
Når barn eller søsken er alvorlig syke.....	279
Avsluttende kommentar.....	279

Kapittel 9

Helsetasjon for ungdom	281
Oversikt over helsetilstanden til ungdom.....	283
Seksuell helse.....	283
Forebygging av uønskede svangerskap og abort.....	285
Forebygging og behandling av seksuelt overførbare sykdommer.....	286
Kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og seksuell orientering.....	286
Psykiske plager og lidelser.....	288
Negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse.....	289
Tiltak for å nå gutter.....	289
Avsluttende kommentar.....	291

Kapittel 10

Dagens og morgendagens utfordringer for helsesykepleie	292
Trekk fra historien.....	292
Ledelse.....	293
Barn og unges fysiske helse.....	299
Barn og unges psykiske helse.....	301
Vold, overgrep og omsorgssvikt.....	304
Migrasjonshelse.....	307
Digitalisering.....	309
Behovet for helsetasjons- og skolehelsetjeneste.....	311
Morgendagens utfordringer knyttet til helsesykepleie.....	313
Avsluttende kommentar.....	316

Referanser	317
Om forfatterne	346
Stikkordregister	347